

OTSUSED

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS (EL) 2016/894,

12. mai 2016,

milles esitatakse soovitus ajutise sisepiirikontrolli kehtestamise kohta erandjuhtudel, mis ohustavad Schengeni ala üldist toimimist

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrust (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad), ⁽¹⁾ eriti selle artiklit 29,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Pärast segarändevooegade järsku suurenemist alates 2015. aastast seisab EL silmitsi seninägematu rände- ja põgenikekriisiga. See on tekitanud suuri raskusi tõhusa välispiirikontrolli tagamisel kooskõlas Schengeni *acquis*'ga ning saabuvate rändajate vastuvõtmisel ja nende menetlemisel. Selle kriisi käigus on ilmnunud ka laiemad struktuursed puudused liidu välispiiride kaitse korralduses.
- (2) Kreeka Vabariik on peamiselt oma geograafilise asukoha tõttu neist arengusuundadest eriti mõjutatud ning Egeuse mere saartele saabuvate rändajate arv on järsult suurenenud.
- (3) Kooskõlas nõukogu määrusega (EL) nr 1053/2013 ⁽²⁾ ja 2015. aasta hindamisprogrammiga ⁽³⁾ toimus 10.–13. novembril 2015 etteteatamata kohapealne kontrollkäik, et hinnata, kuidas rakendab Kreeka Vabariik Schengeni *acquis*'d välispiiri haldamise valdkonnas Kreeka ja Türgi vahelisel maismaapiiril (Orestia, Fylakio, Kastanies, Nea Vyssa) ning merepiiril (Chiose ja Samose saar).
- (4) Komisjon võttis 2. veebruaril 2016 vastu rakendusotsuse, millega koostati Kreeka Vabariigis välispiiri haldamise valdkonnas Schengeni *acquis*' rakendamise aruanne, ⁽⁴⁾ milles järeldati, et välispiirikontrolli läbiviimises on tõsiseid puudusi, mille Kreeka ametiasutused peavad kõrvaldama.
- (5) Nõukogu võttis 12. veebruaril 2016 vastu soovitusel hindamise käigus kindlaks tehtud tõsiste puuduste kõrvaldamise kohta ja määras kindlaks nende soovitude rakendamise prioriteedid. Kreeka ametiasutused peaksid võtma asjakohaseid meetmeid, millega tagada, et kõigil Kreeka välispiiridel toimub välispiirikontroll ja see viiakse vastavusse Schengeni *acquis*'ga, et mitte seada ohtu Schengeni ala toimimist.

⁽¹⁾ ELT L 77, 23.3.2016, lk 1.

⁽²⁾ Nõukogu 7. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 1053/2013, millega kehtestatakse hindamis- ja järelevalvemehhanism Schengeni *acquis*' kohaldamise kontrollimiseks ja tunnistatakse kehtetuks täitevkomitee 16. septembri 1998. aasta otsus, millega luuakse Schengeni hindamis- ja rakendamiskomitee (ELT L 295, 6.11.2013, lk 27).

⁽³⁾ Komisjoni 14. novembri 2014. aasta rakendusotsus C(2014) 8377, millega kehtestatakse 2015. aastaks iga-aastane hindamisprogramm etteteatamata kontrollkäikudeks vastavalt nõukogu 7. oktoobri 2013. aasta määruse (EL) nr 1053/2013 (millega kehtestatakse hindamis- ja järelevalvemehhanism Schengeni *acquis*' kohaldamise kontrollimiseks) artiklile 6.

⁽⁴⁾ C(2016) 450, 2. veebruar 2016.

- (6) Komisjon võttis 24. veebruaril 2016 vastu soovitusel erimeetmete kohta, mis Kreeka Vabariigil tuleb võtta pärast 2. veebruari 2016. aasta hindamisaruannet, et tagada nõukogu 12. veebruari 2016. aasta soovitude järgimine.
- (7) Kreeka Vabariik teatas 12. märtsil 2016 tegevuskavast hindamisaruandes tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks, mida oli nimetatud nõukogu soovitudes. Komisjon esitas 12. aprillil 2016 nõukogule hinnangu tegevuskava piisavuse kohta. Komisjon leidis, et kuigi Kreeka on teinud märkimisväärsed edusamme, on tegevuskava vaja hindamisaruandes kindlaks määratud puuduste piisavaks ja terviklikuks kõrvaldamiseks veelgi täiustada. Ta palus Kreekal tegevuskava täiendada ja selgitada 26. aprilliks.
- (8) Kreeka Vabariik esitas 26. aprillil 2016 komisjonile tegevuskava nõutud täiendused ja selgitused. Kreeka Vabariik esitas komisjonile 29. aprillil 2016 tegevuskava rakendamist käsitleva aruande kooskõlas määruse (EL) nr 1053/2013 artikli 16 lõikega 4.
- (9) Kooskõlas määrusega (EL) nr 1053/2013 ja 2016. aasta hindamisprogrammiga toimus 10.–16. aprillil 2016 Kreekas etteteatamata kohapealne kontrollkäik ⁽¹⁾.
- (10) Euroopa Liitu alates 2015. aastast saabunud rändajate rekordarv ja 2015. aasta novembris toimunud hindamise käigus kindlaks tehtud puudused liidu välispiiri teatavates lõikudes on põhjustanud suure teisese rände, mis ohustab mitmes liikmesriigis tõsiselt avalikku korda või sisejulgeolekut.
- (11) Praegu teevad viis Schengeni riiki (Austria, Saksamaa, Taani, Rootsi ja Norra) sisepiiridel piirikontrolli tulenevalt avalikule korrale või sisejulgeolekule avalduvast tõsisest ohust, mille on põhjustanud tõsistest välispiirikontrolli puudustest tulenev ebaseaduslike rändajate teisene ränne. Sisepiiridel kontrolli taaskehtestamine võimaldab Schengeni piirieskirju järgides adekvaatselt reageerida kindlaks tehtud ohule, mis ähvardab sisejulgeolekut ja avalikku korda, ning see meede on vajalik ja seda loetakse proportsionaalseks.
- Komisjon esitas 23. oktoobril 2015 arvamuse Saksamaa ja Austria poolt taaskehtestatud sisepiirikontrolli vajalikkuse ja proportsionaalsuse kohta ⁽²⁾ ning tegi selles järelduse, et kontrolli taaskehtestamine ja selle pikendamine oli kooskõlas Schengeni piirieskirjadega.
- (12) Komisjon mainis tegevuskavas „Tagasi Schengeni juurde“, ⁽³⁾ et juhul, kui rändesurve ja välispiirikontrolli tõsised puudused püsivad ka pärast 12. maid 2016, siis on vaja esitada nõukogule Schengeni piirieskirjade artikli 29 lõike 2 kohane ettepanek, milles soovitatakse vastu võtta ühtne liidu lähenemisviis sisepiirikontrolli küsimustes seniks, kuni välispiirikontrolli struktuurseid puudusi on vähendatud või kuni need on kõrvaldatud. Teatistes on esitatud abinõud, mida tuleb võtta Schengeni ala normaalse toimimise taastamiseks hiljemalt 2016. aasta lõpuks.
- (13) Kreeka Vabariik on teinud märkimisväärsed edusamme paljude 2015. aasta novembris kindlaks tehtud tõsiste välispiirihalduse puuduste kõrvaldamisel. Lisaks on ELi ja Türgi 18. märtsi 2016. aasta avalduse ⁽⁴⁾ esialgse rakendamise ning Frontexi ja NATO käimasolevate operatsioonide tulemusel järsult vähenenud Türgist Kreeka Vabariiki saabuvate ebaseaduslike rändajate ja varjupaigataotlejate arv. Kreeka Vabariiki saabuvate ebaseaduslike rändajate ja varjupaigataotlejate voo arvestatav vähenemine ning ELi ametite ja teiste liikmesriikide pakutud tugi esmase vastuvõtu keskustes on võimaldanud Kreeka Vabariigil oluliselt parandada asja saabunud ebaseaduslike rändajate ja varjupaigataotlejate registreerimist. Kas see rändevoo arvestatav vähenemine on kestlik, vajab veel kinnitamist.

⁽¹⁾ C(2015) 8537, 9. detsember 2015.

⁽²⁾ C(2015) 7100, 23. oktoober 2015.

⁽³⁾ C(2016) 120 final.

⁽⁴⁾ SN 38/16, 18.3.2016.

- (14) Vaatamata neile märkimisväärtetele edusammudele ei olnud võimalik kõiki kindlaks tehtud tõsiseid puudusi määruse (EL) 2016/399 artikli 21 lõike 3 kohase kolmekuulise tähtaja jooksul piisavalt ega terviklikult kõrvaldada. Mõningad tõsised välispiirikontrolli puudused püsivad ja seavad ohtu sisepiirikontrollita ala üldise toimimise. Eelkõige ei ole veel kõrvaldatud välispiirikontrolli struktuurseid puudusi, mis on seotud riigi üldise piirihaldussüsteemiga, piirivalvega ja olukorrateadlikkusega. Lisaks viibib Kreeka Vabariigi territooriumil ebaseaduslikult mitmeid veel registreerimata isikuid, kes võivad püüda jätkata ebaseaduslikult teed teistesse liikmesriikidesse. Teisese rände oht on eriti suur nende ebaseaduslike rändajate puhul, kes ei ole paigutatud nõuetekohastesse vastuvõtukohtadesse. Vaatamata nõukogu soovitusel, et Kreeka Vabariik peaks võtma asjakohaseid meetmeid, millega tagada, et kõigil Kreeka välispiiridel toimub välispiirikontroll ja see viiakse vastavusse Schengeni *acquis*'ga, ei vasta endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi piiril toimuv piirivalve praegu täielikult Schengeni piirieskirjadele. See suurendab riski, et toimub rändajate teisene ränne muudesse liikmesriikidesse.
- (15) Seega on alles mõningad tõsised välispiirikontrolli puudused, mis põhjustasid ebaseaduslike rändajate teisese rände ja mille tõttu taaskehtestasid mitu liikmesriiki avaliku korra ja sisejulgeolekuga seotud põhjustel ajutiselt sisepiirikontrolli ning mis seavad ohtu sisepiirikontrollita ala üldise toimimise. Püsiv teisese rände oht nõuab ühtset, kooskõlastatud ja jätkusuutlikku lähenemisviisi ajutiselt tehtavatele sisepiirikontrollidele.
- (16) Kuna kõik muud meetmed on olnud kindlakstehtud tõsise ohu leevendamisel ebatõhusad, on täidetud tingimused Schengeni piirieskirjade artikli 29 kohaldamiseks viimase abinõuna.
- (17) Seepärast tuleks neile liikmesriikidele, kes teevad praegu sisepiiridel piirikontrolli tulenevalt avalikule korrale või sisejulgeolekule avalduvast tõsisest ohust, mille on põhjustanud ebaseaduslike rändajate teisene ränne (st Saksamaale, Taanile, Austriale, Rootsile ja assotsieerunud riigile Norrale), esitada praegu saada oleva teabe põhjal soovitus teha Schengeni piirieskirjade artikli 29 alusel sisepiirikontrolli. Neil liikmesriikidel tuleks lubada sellist kontrolli teha, sest see kontroll on tõhus vahend, mille abil kõrvaldada ebaseaduslike rändajate teisese rändega seotud tõsist ohtu avalikule korrale ja sisejulgeolekule. Praegu kontrollitavad sisepiirid vastavad kindlakstehtud rändetrajektoridele ja ohtudele ning tähelepanu keskmes on konkreetsed maismaapiiri lõigud või sadamad.
- (18) Liikmesriigid, kes otsustavad käesoleva soovitusel kohaselt sisepiirikontrolli teha, peaksid sellest teavitama ülejäänud liikmesriike, Euroopa Parlamenti ja komisjoni.
- (19) Schengeni piirieskirjade artikli 29 alusel tuleks kontrolli teha vaid vajalikus ulatuses, kontrollide intensiivsus peaks piirduma hädavajalikkuga ja need peaksid võimalikult vähe takistama üldsusel vastavate sisepiiride ületamist. Seepärast tuleks teha vaid sihipärast kontrolli. Kontrolli vajalikkus ja mõjutatud piirilõigud tuleks asjaomaste liikmesriikidega koostöös korrapäraselt läbi vaadata.
- (20) Piirikontrolli tuleks teha vaid nii kaua, kui on vajalik avalikku korda ja sisejulgeolekut ähvardava ohu kõrvaldamiseks. Ka mitu liidu seadusandlikku algatust ja meedet, millega tugevdada liidu välispiirihaldust (Euroopa piiri- ja rannikuvalve, tagasipöördumine ELi varjupaigaõiguse sätete täieliku kohaldamise juurde Kreeka Vabariigis, hädaolukorras ümberpaigutamise kava rakendamise tõhustamine, ELi ja Türgi avaldus), peaksid olema viivitamata kasutusele võetud ja täielikult toimivad ning seega aitama oluliselt vähendada ebaseaduslike rändajate teisest rännet.
- (21) Nõukogu võtab teadmiseks, et komisjon jälgib käesoleva soovitusel kohaldamist ning, kui see on vajalik ja proportsionaalne, teeb kooskõlas Schengeni piirieskirjade artikliga 29 kohandamissetepanekuid, et võtta arvesse muutusi konkreetsetes asjaoludes, mis on tinginud käesoleva soovitusel vastuvõtmise.
- (22) Komisjon on samuti teatanud, et ta esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule neli kuud pärast käesoleva soovitusel vastuvõtmist aruande soovitusel kohaldamise kohta või teeb seda võimaluse korral varem ning võib saada kogemustest ja olukorrad tulenevalt esitada samal ajal soovitusel kohta muudatusettepanekuid,

SOOVITAB JÄRGMIST:

1. Austrial, Saksamaal, Taanil, Rootsil ja Norral jätkata kuni kuue kuu jooksul alates käesoleva rakendusotsuse vastuvõtmise kuupäevast proportsionaalset ajutist piirikontrolli järgmistel sisepiiridel:

- Austria Austria-Ungari ja Austria-Sloveenia vahelisel maismaapiiril;
- Saksamaa Saksamaa-Austria vahelisel maismaapiiril;
- Taani oma sadamates, millel on laevaihendus Saksamaaga, ja Taani-Saksamaa vahelisel maismaapiiril;
- Rootsi Lõuna ja Lääne politseipiirkonnas asuvates Rootsi sadamates ning Öresundi silla juures;
- Norra oma sadamates, millel on laevaihendus Taaniga, Saksamaaga ja Rootsiga.

Enne sellise piirikontrolli kehtestamist peaks asjaomane liikmesriik vahetama arvamusi asjakohase naaberliikmesriigi või asjakohaste naaberliikmesriikidega selle tagamiseks, et piirikontrolli sisepiiridel teostatakse üksnes nendel sisepiirilõikudel, kus seda peetakse vajalikuks ja proportsionaalseks, kooskõlas Schengeni piirieskirjadega.

2. Asjaomased liikmesriigid peaksid vastavalt teavitama ülejäänud liikmesriike, Euroopa Parlamenti ja komisjoni.
3. Piirikontroll peaks olema sihipärane ning kontrollide ulatus, sagedus, koht ja aeg peaks piirduma sellega, mis on tingimata vajalik tõsise ohuga toimetulekuks ning avaliku korra ja sisejulgeoleku kaitsmiseks. Käesoleva rakendusotsuse kohaselt sisepiirikontrolli tegev liikmesriik peaks korrapäraselt läbi vaatama kontrollide vajalikkuse, sageduse, koha ja aja, kohandama kontrolli vastavalt kõrvaldamist vajava ohu tasemele, lõpetama kontrolli, kui see on asjakohane, ning esitama komisjonile iga kahe kuu järel aruande.

Brüssel, 12. mai 2016

Nõukogu nimel
eesistuja
F. MOGHERINI